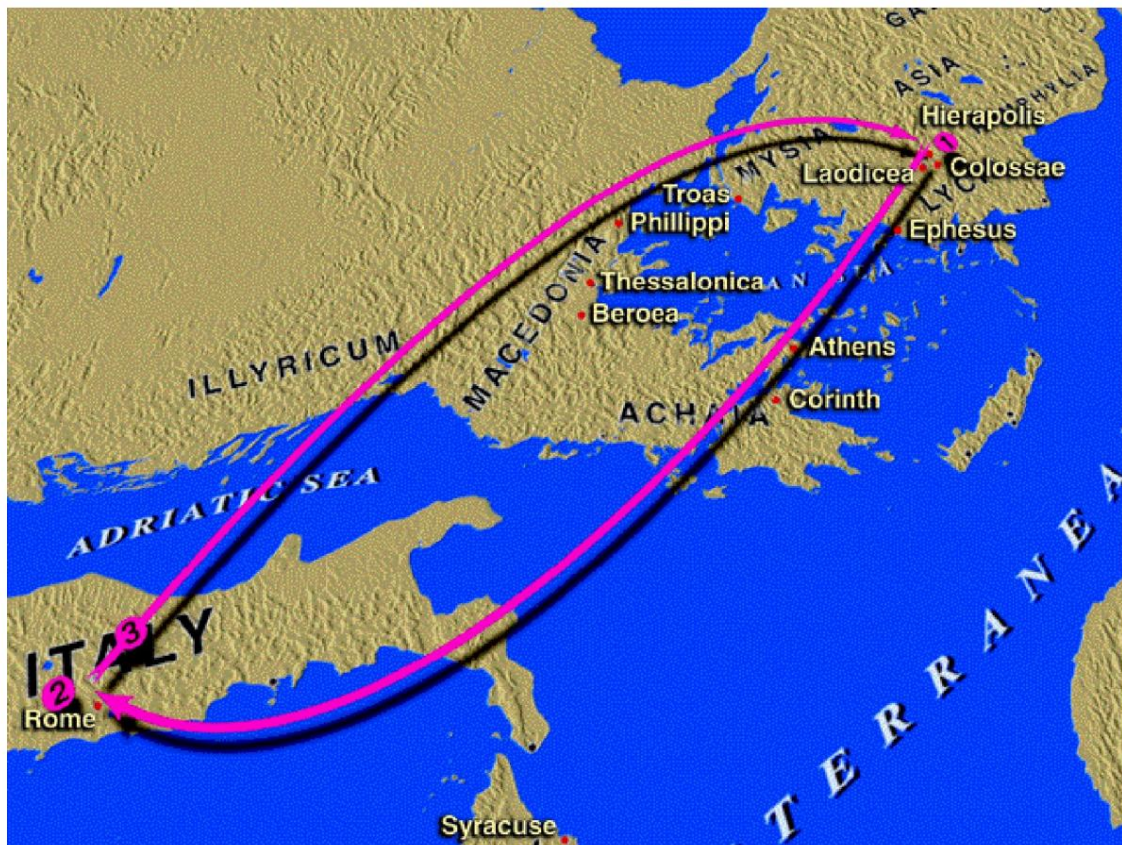

Писмото на Павел до Филимон

Събития, довели до написването на писмото на Павел до Филимон, написано от Рим по време на първото му затваряне, около 62 г. сл. Хр.

Посланието на Павел до Филимон ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Доколкото тази книга е лично писмо, несъмнено първоначално не е имала заглавие. Най-ранните запазени гръцки ръкописи имат простото заглавие *Pros Philēmona* („До Филимон“), надпис, вероятно добавен от неизвестния християнин, който пръв събрал посланията на Павел и ги публикувал като сборник.

2. Авторство. Това послание изрично твърди, че Павел е негов автор (ст. 1). Фактът, че то Фактът, че се занимава само с лично обстоятелство и не отразява опит за насърчаване на ново учение, е силен индикатор, че е автентично. Днес учените са почти единодушни в приемането на това кратко послание като автентично Павлово.

3. Историческа обстановка. Посланието до Филимон е лично писмо от апостол Павел, докато е бил затворен в Рим, до християнин на име Филимон, живеещ в Колоса. За дискусията относно датата на това послание вижте том VI, стр. 105, 106. То е изпратено едновременно с Посланието до Колоссяните от приятеля на Павел, Тихик, и е предизвикано от криза в живота на един от обърнатите във вярата на Павел. Онисим, роб на християнина Филимон от Колоса, недоволен от робското си положение, избягал, носейки със себе си част от парите или имуществото на господаря си (ст. 18; вж. АА 456). С времето той намерил пътя си към Рим, както много роби, очаквайки да се изгуби в огромните тълпи.

от този град. Докато бил там, Онисим срещнал Павел. Може би той бил беден и бил подтикнат да потърси християните заради тяхната милосърдие, на което несъмнено често бил свидетел в дома на господаря си. Или може би, докато бил в Рим, е попил достатъчно от християнското учение, за да страда от угризения на съвестта си и се е обърнал към Павел – който може би преди това е бил гост в дома на Филимон – за духовно напътствие.

Каквато и да е била причината му, Онисим е бил посрещнат с готовност и е бил вдъхновен да служи всеотдайно на възрастния апостол. Съвестта и волята му го подготвили да следва пътя на дълга, да изкупи миналите си грехове, като се върне отново при бившия си господар. Онисим не чакал да види какъв ще е отговорът на господаря му на писмото на Павел. Вместо това той тръгнал с Тихик, пратеника на Павел. Какъв бил приемът му, никой не знае, но би било трудно да си представим, че Филимон, като последовател на Христос, не би се навел на толкова нежна молба за ходатайство. Достойната съдържаност на писмото отразява увереността на апостола, че Филимон ще приеме Онисим като „възлюбен брат“ (ст. 16). Можем да предположим, че увереността на Павел е била възнаградена.

Без разбиране на проблема с робството, какъвто е съществувал в Римската империя по времето на Павел, Посланието до Филимон не може да бъде напълно оценено. Робите са били призната част от социалната структура и са били считани за членове на домакинството на господаря си. Твърди се, че между 146 г. пр.н.е. и 235 г. сл.н.е. съотношението на робите към свободните хора е било три към едно. Плиний казва, че по времето на Август освободен човек на име Цецилий е държал 4116 роби (виж Енциклопедия Британика, издание от 1966 г., том 20, стр. 776, 777, чл. „Робство“).

С толкова голяма част от населението под робство, управляващата класа се чувстваше задължена да въвеждат строги закони, за да предотвратят бягство или бунт. Първоначално в римското право господарят е притежавал абсолютна власт над живота и смъртта на своите роби. Робът не е можел да притежава никаква собственост. Всичко, което е имал, е принадлежало на господаря му, въпреки че понякога му е било позволено да натрупва случайни доходи. Робите не са могли законно да се женят, но въпреки това са били насърчавани да го правят, защото потомството им е увеличавало богатството на господаря. Робът е знаел, че може да бъде разделен от съпругата и децата си по желание на господаря си. Робите не могли да се обръщат към граждански магистрати за справедливост и нямало място, където избягал роб да може да намери убежище. Той никога не можел да служи като свидетел, освен под мъчения, и не можел да обвини господаря си в никакви престъпления, освен в държавна измяна, прелюбодеяние, кръвосмешение или нарушаване на свещени неща. Ако господарят бил обвинен в престъпление, той можел да предложи робът му да бъде разпитан чрез мъчения вместо него. Наказанието за бягство често било смърт, понякога чрез разпъване на кръст или чрез хвърляне на ненаситни миноги в рибен басейн.

Някои робовладелци били по-внимателни от други, а някои роби проявявали голяма преданост към господарите си. Някои задачи, поверени на робите, били сравнително приятни, а редица изисквали висока степен на интелигентност. Често учители, лекари и дори философи ставали роби в резултат на военни завоевания. Много роби управлявали магазини или фабрики или имения за своите господари. Но институцията на робството била школа за малодушие, ласкателство, нечестност, подкуп, неморалност и други пороци, защото преди всичко робът трябвало да се съобразява с желанията на господаря си, колкото и зли да са те. Около 200 г. сл. Хр. условията се подобрили значително, а още повече след разпространението на християнството.

Римляните не отказвали на робите си всякаква надежда за свобода. Законът предвиждал тяхната освобождение, или манумисия, по различни начини. Най-често господарят отвеждал роба си пред служител, в чието присъствие го обръщал и произнасял дългоочакваните думи *liber esto*, „Бъди свободен“, и го удрял с пръчка. Освобождението можело

може да се извърши и по различни други начини, като например написване на писмо, определяне на роба за настойник на децата или поставяне на главата му на пиля, или шапката на свободата. Но освен ако освобождаването не е било постановено със закон, а не от частен собственик, робът е бил длъжен да остане клиент на господаря си и да изпълнява всички задължения, възложени му по време на освобождаването. В Римската империя е било възможно освободените хора постепенно да се издигат до влиятелни позиции и дори до гражданска власт, но имуществото им, когато умират без наследници, се връща на бившите им господари. Един такъв пример е този на Феликс, прокуратор на Юдея (виж том V, стр. 70).

4. Тема. Този малък скъпоценен камък на християнска любов и такт е уникален в канона на Писанието, защото е чисто лично писмо, разглеждащо вътрешен проблем на деня – връзката между християнски господар и беглец, но разкаян роб. То не излага никаква доктрина и не предлага конкретен напътствие към църквата като цяло.

Въпреки това, фактът, че Посланието до Филимон принадлежи към нашата Библия, става напълно ясен чрез изучаване на посланието и връзката му с другите послания на Павел. То е единственият запазен фрагмент от това, което вероятно е било значителна кореспонденция между Павел и отделни членове на неговото паство. То прилага няколко основни принципа на християнството към ежедневието.

5. Очертание.

I. Приветствие, 1–3.

II. Похвала към Филимон, 4–7.

A. Неговата християнска любов и вяроност ободряваха членовете на църквата, 4–6.

Б. Павел, доволен от духовните постижения на своя обрънат в вярата, 7.

III. Апел за всеотдайно приемане на Онисим, 8–20.

A. Тактичността на молбата, 8–10.

Б. Печалбата на Онисим, 11–13.

В. Взаимно уважение между Павел и Филимон, 14.

Г. Признаването на Провидението, 15, 16.

Д. Достатъчното посредничество на Павел, 17–19а.

Е. Двойният дълг на Филимон, 19б, 20.

IV. Заключение и благословия, 21–25.

4 Той се радва да чуе за вярата и любовта на Филимон, 9 на когото желае да прости слугата Онисим и с любов да го приеме отново.

1. Павел. Павел обикновено започва посланията си с позоваване на божествените си пълномощия като апостол. Тъй като обаче това послание не е било предназначено предимно за публично четене, а е било изпратено специално до стар приятел, апостолският авторитет на Павел не е трябвало да бъде подчертаван.

Затворник на Исус Христос. Настоящият статут на Павел като „затворник“ беше в категоричен контраст със спомена на Филимон за Павел като ревностен евангелист, неуморен пътешественик, неуморен администратор. Филимон знаеше, че настоящият позор и трудности на Павел са резултат от верното свидетелстване за Христос, на когото и двамата служиха. Въпреки че Филимон е обвързан със същото робство в Христос, той поне се радва на физическа свобода. Тук Павел докосва състрадателното сърце на Филимон. Колко лична гордост е готов да пожертва Филимон като съ-„затворник на Исус Христос“? Павел пише на любим приятел със смели, отчетливи щрихи, в мъжествеността на посветената мъжественост.

Тимотей. Филимон може да се е запознал с Тимотей по време на общуването му с Павел в Ефес (виж Деяния 19:22). Вероятно между тях е имало тясна приятелска връзка

развили се между Филимон и Тимотей; по този начин споменаването на името на Тимотей тук показва неговата загриженост относно деликатните отношения между Филимон и Онисим, както и съгласието му с Павел във всичко написано.

Нашият брат. Препратка към великото братство на всички християни, към което принадлежат Павел, Тимотей, Филимон и сега Онисим. Тук Павел разчита на този братски дух, докато търси нежно посрещане за един избягал роб. Този дух в крайна сметка би унищожил самата институция на робството.

Филимон. За Филимон не се знае нищо, освен това, което е разкрито в това послание. Очевидно е живял в Колоса, защото Онисим е бил колосянин (виж върху Кол. 4:9), както и Архип (виж Кол. 4:17). Обърнат от Павел (виж Филимон 19), Филимон е бил човек със значителни доходи и с висок социален статус (виж стих 2). Следователно, действията му спрямо Онисим ще повлияят силно на семейството му, групата християни, сред които е работил, и на езическата му общност.

Нашият скъпоценник Филимон ще се затрудни да пренебрегне съветите, дадени в такива искреност и братска обич. Истинската обич се проявява толкова рядко, особено сред мъжете. Павел е пример както за многото нежни черти, така и за по-строгите качества, които искрените християнски мъже винаги ще проявяват.

Сътрудник. Вероятно Филимон е работил с Тимотей и Павел в евангелизацията на Ефес и околността (Деяния 19:26). Павел обаче може просто да говори за делото на Филимон в развитието на църквата в Колоса. Павел знае, че ръководството на Филимон е надеждно и заслужава похвала.

2. Възлюбена. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „сестра“, т.е. тази, която е сестра в християнско общение. Павел предоставя на Апфия равен статут със себе си и Филимон. Издигането на женствеността е един от най-големите приноси на християнството към човешката раса, като това е един от многото случаи в Новия завет, където се подчертава достойнството на жената. В повечето езически общества жената е ограничена до вид крепостничество, но християнството я е еманципирало от това състояние и ѝ е предоставило позиция на социално и духовно равенство със съпруга ѝ. Облагородяващото другарство в християнските и дори в много нехристиянски домове днес може да се проследи до вдъхновените учения на Исус Христос.

Архип. С оглед на тясната връзка, в която Архип е споменат с Филимон и Апия - той може би е бил техен син. Павел похвалил Архип, своя „съратник“, за неговото агресивно християнско лидерство. Вероятно той е ръководил делата на колоската църква по време на отсъствието на Епафрас, редовния водач (Кол. 4:17).

Църква. Гръцки *ekklēsia* (виж на Матей 18:17).

Твоят дом. Някои смятат, че това се отнася конкретно за слугите и другите членове на домакинството на Филимон. Други обаче смятат, че Павел говори за християнска конгрегация, която се е събирала за богослужение в този дом. Това, че ранните християни са се събирали в частни домове за църковни служби, е изчерпателно засвидетелствано в Новия завет. Например, домът на Мария в Йерусалим (Деяния 12:12), домът на Прискила и Акила в Рим (Римляни 16:3–5), домът им в Ефес (1 Коринтяни 16:19) и домът на Нимфан в Лаодикия (Колосяни 4:15). В големите градове няколко църковни служби са се провеждали едновременно в различни домове. Павел знаеше, че цялата църква ще се интересува от завръщането на Онисим. Това писмо несъмнено беше прочетено пред тях, защото вероятно всички щяха да се нуждаят от съвета му, за да осъзнаят какъв е техният християнски дълг по отношение на Онисим. Домът на Филимон

е бил с достатъчни размери, за да побере конгрегация за богослужение, предполага, че е бил заможен човек и със социално влияние.

3. Благодарат. За идентичен поздрав вижте Рим. 1:7.

4. Винаги. Да бъдеш свързан с „Благодаря на моя Бог“.

Моите молитви. Споделянето с Бога на радостите и скърбите на живота като приятел с приятел е молитвата в най-добрия ѝ вид. Отново Павел напомня на Филимон за дълбокото уважение и благодарност, които апостолът изпитва към него. Тактично Павел подготвя пътя Филимон да окаже любезно посрещане на Онисим. Има изобилие от насърчение в сигурното знание, че един обичан и уважаван приятел се моли за нас, че този приятел има пълно доверие в нашата почтеност и осветена преценка (виж стихове 5–7). Такова е уверението, което Павел дава на Филимон.

5. Слушане. Тоест, или от Епафрас, или от Онисим (Кол. 1:7, 8; 4:12, 13).

Любов. Гръцки *agape* (виж върху 1 Кор. 13:1). Любовта на Филимон не беше просто сантименталност. Неговата преданост се изразяваше постоянно чрез делата му, както към Бога, така и към ближните му. Павел предполага, че Филимон ще прояви същата християнска любов и вяност в приемането си на Онисим.

Вяра. Любовта и вярата са качества, които истинските християни проявяват както към Бога, така и към човека.

Светии. Гръцки *hagioi*, буквално „светии“ (вижте върху Рим. 1:7).

6. Общуване. Гръцки *κοινωνία*, „общност“, „споделяне“. Освен че благодари на Бога за помощта и насърчението на Филимон, Павел се моли и Филимон да може да разпознава всяка възможност да прояви своята християнска любов и вяност.

Признаване. Гръцки *εἰρήνη* (виж върху Еф. 1:17).

Всичко хубаво. Филимон е широко известен със своята щедрост и обща готовност за помощ; Павел тук се моли в никакъв случай да не пропусне да прояви християнска „любов и вяра“ (ст. 5). Към всички хора, при всяка възможност, истинският християнин ще проявява благодаратта на „любов и вяра“. С такт, роден от истинска любов, Павел разсъждава не само с Филимон, но и с енорията в Колоса, която ще чете това писмо. Не само Онисим, но и всички християнски роби в Колоса трябва да проявяват „любов и вяра“.

Във вас. Или „сред вас“, тоест всички онези, включително робите, които са църковни членове в Колоса или другаде.

7. Имам. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „имах“. Тук Павел допълва причина за неговата благодарност (ст. 4). Когато до Павел от Филимон стигна слухът за верността му (ст. 5), трудните часове, които апостолът беше прекарал в проповядване на евангелието в Колоса, и по-специално на Филимон (ст. 19), бяха щедро възнаградени.

Радост и утеха. В затвора Павел вероятно е размишлявал с удоволствие за миналото гостоприемството на Филемон. Приятните спомени му донесоха „радост и утеха“.

Черва. Буквално „коремните вътрешности“. В древността коремните органи са били считано за седалище на емоциите.

Братко. Едно просто докосване на обич - но кой може да оцени стойността му, когато е искрено каза ли? Филимон никога не е разочаровал Павел; в случая с Онисим Павел не се съмнява, че Филимон ще продължи да бъде достоен за неговото доверие.

8. Следователно. Тоест, въз основа на великолепия разказ на Филимон за истинската „любов“ и вяра“ (ст. 4–7) Павел е сигурен, че съветът му относно Онисим ще бъде приет с благосклонност. Защото Филимон разбира и практикува интелигентни християнски

любов, Павел ще се хареса само на това ниво. Това предположение е истински комплимент към Филимон, израз на искрена признателност за неговото християнско свидетелство. Не всички, които изповядват християнството, са склонни да приемат напътствия от другите, дори когато те са дадени от хора с по-високо образование и опит.

Удебелен шрифт. Гръцки *parrësia* (виж върху Деяния 4:13).

Да заповядвам. Гръцки *epitassō*, „да заповядвам“, „да заповядвам“. Позицията на Павел като апостол и като баща на Филимон във вярата (ст. 19) предполага авторитета, към който Павел би могъл да се позове, насочвайки Филимон да приеме Онисим като християнски брат. Няма съмнение в съзнанието на Павел, че Филимон би откликнал на всяко напътствие, дадено му от апостол с висок авторитет. Но Павел знаеше за по-добър начин (виж ст. 9). Не може да се направи по-голям комплимент на някой човек от откровеното признание, че той живее над и отвъд обикновените правила и предписания, че личният му живот е ръководен от по-висшата повеля на личния ангажимент към Исус Христос и към християнските принципи.

Това, което е удобно. Или „твое задължение“, тоест, като истински християнин.

9. Заради любовта. Като надарен водач, Павел не заповядва. Представяйки нуждата и целта, които трябва да бъдат постигнати, апостолът последователно се обръща към всички по-благородни мотиви, на които би откликнал един истински християнин. Предизвикани от правилния и по-благороден отговор, сътрудниците на Павел напънаха всичките си нерви и мускули, за да изпълнят очакванията на апостола. Така на Филимон тук се дава възможност да служи, а не просто повод да отговори на заповед.

Умолявай. Или „обръщай се към“. Доказателствата за любовта на Павел както към Онисим, така и към Филимон се появяват многократно в това послание. Не като някой по-висш, а като равен, Павел се обръща към Филимон за помощ при разрешаването на проблема със статута на Онисим като разкаян християнски роб. Павел е уверен, че Филимон ще оцени този милостив подход за разрешаване на взаимния проблем.

Павел старецът. Точната възраст на Павел по това време не може да бъде определена. Около 28 години са изминали от убиването с камъни на Стефан, по това време той е наречен Неания, „млад мъж“ (вижте върху Деяния 7:58). Следователно, Павел несъмнено е бил в края на петдесетте или началото на шейсетте си години, когато е написано това послание. За датата на Филимон вижте том VI, стр. 105. Поради напрегнатия си живот апостолът е бил изтощен и уморен, но не толкова, че да пренебрегва въпросите на личното приятелство. Някои четат „посланик“ вместо „стар“, защото смятат, че Павел тук е паралел на „посланик в окови“ (Еф. 6:20). От езикова и контекстуална гледна точка, четенето „посланик“ е неубедително.

Затворник на Исус Христос. Вижте стих 1.

10. Онисим. Значение „полезен“. Деликатността на нежността, с която Павел представя специфичния проблем на Онисим, се разкрива в гръцкия текст, където името Онисим е запазено до края на изречението. Буквално стихът гласи: „Моля те за моето собствено дете, което родих в тези окови, Онисим.“ Филимон е нежно въведен в съкровената кътче на сърцето на Павел и по този начин е подтикнат да се отнася към Онисим така, както го прави апостолът. Без вмъкването на изявление за собствените нежни отношения на Павел с Онисим, Филимон просто би бил напомнен за всички предишни нарушения, непослушание и евентуална алчност, проявени от Онисим в миналото (ст. 11).

Тук Павел използва силно притежателно местоимение, което засилва съществуващата нежна връзка между него и Онисим. Той пише буквално „моят собствен син“. По този начин Павел се обърнал към сърцето на Филимон, преди погледът му да стигне до името на бившия му роб. Заради

Поради високото уважение на Филимон към Павел, той щеше да се стреми да окаже всяка възможна помощ, за да му угоди. Каквото и силно да обичаше апостолът, Филимон не би отхвърлил лесно.

Филимон би забелязал паралела между неговото преживяване (ст. 19) и това на Онисим – и двамата бяха „синове“ на Павел, негови духовни потомци. Павел често наричаше своите обърнати във вярата „възлюбени деца“ (вж. върху 1 Кор. 4:14, 15, 17; 1 Тим. 1:2, 18).

Заченат в моите окови. Тук няма никакво указание как Павел се е запознал с Онисим, нито пък намек защо или по какъв начин Онисим е дошъл при Павел. В тайнственото действие на Провидението те бяха събрани заедно - Павел, който не пропускаше никакви възможности за служба, и Онисим, който смело откликна.

11. Безполезен. Или „безполезен“. Не е сигурно дали Павел тук говори за мързел, или дори кражба, докато Онисим работел за Филимон, или до самото отсъствие на Онисим от Филимон, като по този начин се е направил „безполезен“ що се отнася до службата на господаря си. И двете може да са верни.

Но сега. Тоест, след като Онисим се беше срещнал с Павел и се беше обърнал във вярата, Павел намеква, че ако Онисим не беше избягал, вероятно сега нямаше да е християнин. Лек намек за порицание може би е предназначен за Филимон. Като християнин той би могъл да свърши работата за Онисим, която Павел беше извършил. Онисим трябваше да избяга от земния си господар и да намери апостол Павел в Рим, преди да намери истинския си Господ и Учител.

Така Павел отговаря на евентуалното възражение на Филимон. Онисим по едно време е бил безполезен за Филимон, но сега се връща при господаря си като нов и различен човек. Филимон, както и Онисим, ще се възползват от благосклонното посрещане, защото бившият роб на Филимон сега ще служи по коренно различен начин от предишните дни.

И за мен. Павел тук се свързва с интересите и бъдещето на Онисим.

Следователно, това, което Филимон прави за Онисим, ще го прави и за Павел.

12. Изпратил съм. Или „изпращам“. Онисим е трябвало да придружи писмото. Няма доказателства, че Павел е принуждавал или дори е подканвал Онисим да се върне. Освен това, Павел не е имал властта да изпрати Онисим обратно при Филимон, нито е имал начин да се увери, че Онисим ще пристигне в Колоса. Павел обаче е имал безусловно доверие в почтеността на Онисим. И двамата са знаели, че християнският дълг на Онисим е да се върне при Филимон, дори ако отсъствието му би лишило Павел от благодатната служба на Онисим.

Павел освободи Онисим от службата си, за да може той да служи на Филимон.

Следователно, ти приемаш. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тези думи.

Моите собствени утробы. Вижте стих 7. В духа Павел придружава завръщащия се роб. Като приема Онисим, Филимон не само ще приветства обърнат роб, но и ще зарадва великодушното сърце на самия Павел.

13. Бих. Гр. *boulomai*, „да желая“, „да пожелаю“. Павел лично може би е желал „доходоносният“ Онисим да остане в Рим като личен придружител на апостола. За един възрастен работник, изтощен от години на изключителна служба, личното внимание на един предан приятел не може да се измери с пари или да се сравни по някакъв друг начин. Въпреки че Павел би загубил утехата от присъствието на Онисим, той би бил вътрешно възнаграден с успешното помирение на двамата си приятели. Следователно Павел не би позволил на личните му нужди да се намесват в по-важния бизнес на духовния триумф, нито да презумира правата на Филимон, законния собственик на Онисим.

На твое място. Апостолът тактично намеква, че Филимон би смятал личната служба на Павел за една от най-висшите почести в живота, че ако Филимон беше способен, самият той би се грижил за Павел, както е правил Онисим. Следователно Филимон не само би се радвал на удовлетворяващата служба, извършена от Онисим, но и би бил благодарен, че Онисим служи в негово име.

Окови на евангелието. Сравнете с 1, 10. Още едно нежно напомняне, че въпреки че те и двамата служили на един и същ Господар, Павел страдал от трудностите на римска тъмница, докато Филимон се радвал на предимствата на свободата, наред с благословиите от жертвоготовното служение на Павел. Деликатното чувство на състрадание на Филимон (ст. 5-7) бързо щеше да схване отговорността си към своя почитан приятел.

4. Ум. Или „съгласие“, „намерение“. Въпреки че Павел може да е бил напълно сигурен С одобрението на Филимон, той няма да приема нищо за даденост, винаги уважавайки святото право на свободен избор на всеки човек. Апостолът знае, че истинското приятелство се гради само върху свободни и доброволни прояви на доброта. Затова, с голяма учтивост и внимание, Павел настоява Филимон да взема всички по-нататъшни решения относно Онисим.

Бих ли аз. Гръцки *thelō*, „решавам“, „желая“. Уважението на Филимон е по-ценно за Павел. отколкото дори физическия комфорт на службите на Онисим. Целта на апостола, изразявайки личните си желания относно Онисим, не е била да вдъхне съчувствие у Филимон, за да върне Онисим на Павел. Това беше под достойнството на Павел. По-скоро той се изрази така с единственото намерение да подчертае високата стойност, която отдаваше на характера и службата на Онисим.

Твоята полза. Тоест, ползата, която Павел получава от подчинението на Филимон на решението на апостола да задържи Онисим за свой личен придружител.

По необходимост. Павел изглежда е доволен, че ако беше задържал Онисим в Рим, Филимон нямаше да възрази, но апостолът не би организирил ситуация, в която разрешението на Филимон да изглежда като резултат от принуда.

15. Може би. Въпреки че Павел не заявява недвусмислено, че бягството на Онисим е било провиденциално, той все пак предполага тази възможност.

Отишъл. Буквално „беше отделен“. Това изглежда е още едно предположение, че Бог е участвал в бягството на Онисим от Филимон. Бягството на Онисим тук не е омаловажавано от Павел; то е поставено в по-широката перспектива на новите му взаимоотношения както с Бога, така и с Филимон.

Сезон. Каквото и време да е изминало, откакто Онисим е напуснал Филимон, то е само миг в сравнение с времето, през което Филимон ще се радва на неговата компания в бъдеще.

Завинаги. Гръцки *aiōnios*, буквално „траен във вечността“, т.е. завинаги, но в рамките на определени граници. (вижте Матей 25:41). Онисим ще бъде верният слуга и християнски другар на Филимон, докато и двамата са живи.

16. Не сега. Или „вече не“.

Но по-високо от слуга. Павел предлага Филимон да приеме Онисим като християнски брат, чийто живот, подобно на неговия, е посветен на Господ Исус Христос. Защото, по-високо от службата на езически роб, Онисим би оказал на Филимон преданост, каквато самият Павел е получил.

Възлюбен брат. Любовта, която Павел разви към Онисим за кратък период, подсказва за богатото приятелство, което очаква Филимон, който ще общува с Онисим много по-дълго време; Онисим си тръгна като отцепник; той се завърна като „ползотворен“ (ст. 11) Християнски брат, проява на Божията благодат. За Павел, преживяването на Онисим

илюстрира силата на Бог, докато Той изважда доброто от злото. Въпреки че е възпрепятстван от грешките и провалите на хората, Господ все пак може да осъществи благословените Си цели с онези, които Го признават.

Леността и страхливостта на Онисим, които го бяха довели в Рим, го доведоха и при Павел и следователно при Исус Христос. Сега той се завръща при Филимон като преобразен човек. Временната раздяла е довела до вечна връзка на общение.

За Филимон няма да е трудно да проследи Божията ръка в преживяванията на бившия си роб. Следователно, Филимон би трябвало да смята за лична привилегия да съдейства на Божията воля за Онисим.

В плът. Тоест, като съвестен слуга, който ще се отплати щедро за доверието на Филимон в него. Преди Онисим да замине от Рим, Павел се радвал на благословията на служението си „в плът“; отсега нататък само Филимон щял да бъде облагодетелстван от това.

В Господа. Независимо от предишната връзка на Онисим с Филимон, сега той трябва да бъде смятан за обичан християнски брат и истински кандидат за небето, както е бил самият Филимон. Така радостта от християнската надежда ще бъде взаимно притежание.

17. Ако. Гръцкият вариант предполага, че Павел не е имал съмнение относно близкия, топъл християнин общуване между него и Филимон. Съответно, изречението може да се перифразира: „тъй като ме смяташ за съдружник“.

Приемете го като мен. След дълъг и внимателно формулиран преамбюл, Павел отправя тази категорична молба, която представлява кулминацията на посланието. Дори отправяйки тази молба, която е била забавена поради деликатен и изящен такт, Павел се обръща към един много реален и нежен мотив у Филимон, този на личното приятелство. От гледна точка на своите законни права, Филимон би могъл да продължи с други действия, освен тези, които Павел предлага. Но Павел се издига над обикновената справедливост и поставя случая си на върха на любовта. Поради безспорното уважение на Филимон към преценката на Павел и неговата благодарност за любовта на апостола, Онисим ще бъде приет въз основа на оценката на Павел за него. За човек като Филимон това ще бъде достатъчно.

18. Ако. Гръцкият текст подчертава реалността, от гледна точка на Павел, на дълга на Онисим към Филимон. Условното наклонение обаче дава на Филимон привилегията да прецени дали при настоящите обстоятелства Онисим действително му дължи нещо. Онисим беше откраднал от Филимон, преди да си тръгне, и като християнин от него би се очаквало да възстанови напълно, без съмнение. Някои предполагат, че тук се разглежда загубата от услугите на Онисим, услуги, които биха могли да бъдат оценени финансово, тъй като Филимон е трябвало да замести друг слуга, за да запълни поста на Онисим.

Павел тук не прави завоалиран намек, че Филимон трябва да опрости финансовия дълг на Онисим заради дълга на Филимон към Павел. Подобна процедура противоречи на високите етични принципи, от които Павел ръководи поведението си.

Моят разказ. Павел желае никаква пречка да не възпрепятства безрезервното приемане на Онисим, когато пристига в Колоса. Павел искал да му бъде начислен дългът, натрупан от избягалия роб, лично както баща покрива дълговете на сина си (ст. 11). Такава далновидност и любов, които покриват провалите на разкаялия се грешник, отразяват славното великопение на великото дело на Христос за хората, които осъзнават дълга си към Бога. Христос, подобно на Павел, не е отговорен за провалите на хората. И все пак Той стои на мястото на човека, покривайки дълга му със собствените Си заслуги, така че разкаялият се грешник да бъде оправдан пред цялото творение. Христос, подобно на Павел, е бил готов да плати чуждия дълг, за да може грешникът да бъде приет от всички, сякаш не е извършил никакво зло. Следователно, когато разкаялият се

След като слугата се върна, Филимон не трябваше да види Онисим и дълга му, а Павел и обещанието му за изплащане. Може ли езикът да бъде по-любезен и същевременно по-трогателен от това, което пише майсторският писател на писма тук?

19. Моята собствена ръка. Най-вероятно Павел е написал цялото писмо със „собствената си ръка“ (вж. Гал. 6:7).

Ще се отплатя. Това е записът на обещание на Павел, премахващ последното препятствие, което би могло да забави или попречи на Филимон да приеме и приеме Онисим с пълно сърце.

Дълг. Павел любезно напомня на Филимон за двойния му дълг към Павел. Филимон е задължен на Павел, защото Онисим сега е „полезен“ (ст. 11) слуга, който струва много повече „както по плът, така и в Господа“ (ст. 16). Освен това Филимон е задължен на Павел за радостта и мира на християнското евангелие, чрез служението на Павел. Апостолите не искат нищо да попречи на успешното помирение между господар и роб. Павел ги беше обърнал и двамата във вярата, а такъв дълг никакви пари не могат да изплатят. Така Филимон ще види собствения си по-голям дълг към Павел.

20. Да. Гръцки *paí*, частица на потвърждение (вж. Мат. 15:27; Рим. 3:29; Откр. 14:13) което очаква утвърдителен отговор на молбата от Филимон 17.

Радвайте се. Гръцко *onínēmi*, „да получа полза“, „да имам радост“, от което произлиза собственото име „Онисим“ (вижте на стих 10). Тази деликатна ситуация е изпълнена с ползи за всички участващи. Всеки участник – Павел, Онисим, Филимон – ще извлече неизмерима лична полза от всеотдайното и любезно посрещане на Онисим в Колоса. Павел не желае материална печалба, а само радостта да види двама от своите обърнати във вярата си, обединени във връзката на християнското общение. Не егоизъм, а любящо желание да види демонстрация на християнско благородство сред своите обърнати във вярата, мотивира тук Павел.

Освежи сърцето ми. Вижте стихове 7, 12. Най-голямата радост на служителя се състои в проявлението на християнските принципи сред неговите новоповярвали.

В Господа. Тоест, по начин, който Господ би одобрил.

21. Послушание. Не в смисъл на подчинение, на пряка заповед от Павел, защото в това писмо не е дадена заповед (виж стих 9). По-скоро Павел е уверен в спазването от страна на Филимон на високия призив на християнския дълг. Възможността да упражни опрощаващата любов на Христос отново се изправя пред Филимон. Въз основа на миналите му действия (виж стих 9). 5–7) Павел няма съмнение относно отговора на Филимон.

Направи повече, отколкото казвам. Някои смятат, че Павел тук предлага освобождаването на Онисим. Павел несъмнено се надяваше, че това ще се случи (виж АА 457). Той е уверен, че Филимон ще окаже безрезервно посрещане на Онисим, чиято степен на посрещане ще се измерва само с неговия великодушен дух.

Новият завет не атакува директно институцията на робството, но очертава принципи, които в крайна сметка биха се оказали фатални за тази институция. С оглед на социалната структура на Римската империя, процедурата на Павел трудно би могла да бъде подобрена. Той провъзгласява принципите на християнската свобода навсякъде и води хората да признаят нечовечността на робството. По този начин той изпълнява Божия план за решаване на проблема с робството чрез по-бавния процес на растеж и просветление, а не чрез директна атака срещу него (вижте върху 1 Кор. 7:20–24; Еф. 6:5).

22. В същото време. Или „в същото време“, тоест, когато Филимон посреща Онисим.

Настаняване. Тук Павел, ненаатрапчиво, изразява своята имплицитна увереност във Филимон добра преценка относно Онисим. Само истински приятели, обвързани с взаимно уважение,

би писал толкова откровенно относно настаняването, както прави Павел тук. Филимон не би дал на Павел никакъв повод да загуби вяра в своята почтеност. Очевидно Павел е имал основание да очаква ранно освобождаване от затвора. Преданието гласи, че скоро след написването на това писмо Павел е изпълнил обещанието си да посети Колоса (вж. Фил. 2:24; вижте том VI, стр. 30).

Доверие. Или „надежда“.

Чрез вашите молитви. Тоест, молитви, които са били отправяни за неговото освобождаване, вероятно тези на цялата църква в дома на Филимон (ст. 2), както и застъпничеството на други църковни членове, разпръснати из целия християнски свят.

Ще бъде дадено. Дълбоко осъзнавайки апостолското си служение, Павел чувства важността на присъствието му в църквите. И все пак с благородно смирение той признава, че само тяхното застъпничество би осигурило освобождението му.

23. Епафрас. Вероятно основателят и водачът на църквите в Колоса, Лаодикия, и Хиерапол (виж Кол. 1:7; 4:12, 13).

Моето общение. Вижте Рим. 16:7. Затворен като Павел (вижте Филимон 1, 9, 13), защото проповядваше християнство.

24. Марк. Вероятно Йоан Марк, син на Мария (виж Деяния 12:12) и автор на второто Евангелие – младият мъж, който е бил спътник на Павел в първото му мисионерско пътуване (виж върху Деяния 13:13; 15:37; Кол. 4:10; 2 Тим. 4:11).

Аристарх. Вижте върху Деяния 19:29; 27:2; Кол. 4:10.

Димас. Въпреки че е бил спътник на Павел по време на затвора му (Кол. 4:14), по-късно той го е разочаровал и, очевидно, е отстъпил от вярата (вижте 2 Тим. 4:10).

Лукас. Лекарят, който за първи път се появява като спътник на Павел по време на пътуването му до Македония (виж върху Деяния 16:10). Очевидно е останал във Филипи седем години, до завръщането на Павел (виж върху Деяния 20:5, 6). Записите сякаш показват, че той е останал с Павел до екзекуцията му (виж Деяния 21:15; 27:2; 2 Тим. 4:11).

25. Благодарта на нашия Господ. Вижте върху Галатяни 6:18.

Послеписът след стих 25 не се появява в нито един древен ръкопис и не е бил част от писмото, когато Павел го е писал.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3-6AA 457

9 5T 730

9-16AA 457

17-21AA 458

1

---

¹ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с ексегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Флм 1).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.